

Mihai Eminescu Poezii și proză

Ediția a II-a

BUCUREȘTI, 2018

CUPRINS

Poezii

La mormântul lui Aron Pumnul	4
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	6
Junii corupți	8
Venere și Madonă	12
Epigonii	15
Mortua est!	20
Înger și demon	23
Floare albastră	28
Împărat și proletar.....	31
Făt-Frumos din tei	40
Crăiasa din povești	44
Lacul	46
Dorința	47
Călin (File din poveste)	49
Povestea codrului	59
Povestea teiului	62
O, rămâi	66
De câte ori, iubito... ..	68
Freamăt de codru	69
Revedere	71
O, mamă... ..	73
Scrisoarea I	74
Scrisoarea III	80
Luceafărul	91
Iubind în taină	107
Sonete	108
Departe sunt de tine	111

S-a dus amorul...	112
Pe aceeași ulicioară...	115
Trecut-au anii...	117
Despărțire	118
De ce nu-mi vii	120
Doina	122
La steaua	125
Pe lângă plopul fără soț...	126
Glossă	128
Odă	132
Veneția	133
Cu mâne zilele-ți adăogi...	134
Somnoroase păsărele	136
Ce te legeni...	137
La mijloc de codru...	138
Mai am un singur dor	139
Nu voiu mormânt bogat (variantă)	141
Privesc orașul-furnicar	143
Ai noștri tineri...	145
Fiind băiet păduri cutreieram	146
Copii eram noi amândoi...	148
Dintre sute de catarge	152
Rugăciune	153
Colinde, colinde	154
Criticilor mei	155
Sara pe deal	157

Proză

Făt-Frumos-din-Lacrimă	160
Călin-Nebunul	185
Sărmanul Dionis (Fragment)	198

LA MORMÂNTUL LUI ARON PUMNUL

Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta;
C-acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea!

Metalica, vibrânda a clopotelor jale
Vuieste în cadență și sună întristat;
Căci ah! geniul mare al deșteptării tale
Pășii, se duse-acuma pe-a nemuririi cale
Și-n urmă-i ne-a lăsat!

Te-ai dus, te-ai dus din lume, o! geniu nalt și mare,
Colo unde te-așteaptă toți îngerii în cor,
Ce-ntoană tainic, dulce a sferelor cântare
Și-ți împletesc ghirlande, cununi mirositoare,
Cununi de albe flori!

Te plânge Bucovina, te plânge-n voce tare,
Te plânge-n tânguire și locul tău natal;
Căci umbra ta măreață în falnica-i zburare
O urmă-ncet cu ochiul în tristă lăcrimare
Ce-i simț național!

Urmeze încă-n cale-ți și lacrima duioasă,
 Ce junii toți o varsă pe trist mormântul tău,
 Urmeze-ți ea prin zboru-ți în cânturi tânguioase,
 În cânturi răsunânde, suspine-armonioase,
 Colo, în Eliseu!...

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul,
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorie să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,

Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei nori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

JUNII CORUPȚI

La voi cobor acum, voi suflete-amăgite,
Și ca să vă ard fierea, o spirite-amețite,
Blestemul îl invoc;
Blestemul mizantropic cu vânăta lui gheară,
Ca să vă scriu pe frunte, ca vita ce se-nfiară
Cu fierul ars în foc.

Deși știu c-a mea liră d-a surda o să bată
În preajma minții voastre de patimi îmbătată,
De-al patimilor dor;
În preajma minții voastre ucisă de orgie
Și putredă de spasmuri, și arsă de beție,
Și seacă de amor.

O, fiarbă-vă mânia în vinele stocite,
În ochii stinși de moarte, pe frunți învinețite
De sânge putrezit;
Că-n veci nu se va teme Profetul vreodată
De brațele slăbite, puterea leșinată,
A junelui cănit.

Ce am de-alege oare în seaca-vă ființă?
Ce foc fără-a stinge, ce drept fără să-mi mință,

O, oameni morți de vii!

Să vă admir curajul în vinure vărsate,

În sticle sfărâmate, hurii nerușinate

Ce chiuie-n orgii?

Vă văd lungiți pe patul juneții ce-ați spurcat-o,

Suflând din gură boala vieții ce-ați urmat-o,

Și arși pân-în rărunchi;

Sau bestiilor care pe azi îl țin în fiară,

Cum lingușiți privirea cea stearpă și amară,

Cum cădeți în genunchi!

Sculați-vă!... căci anii trecutului se-nșiră,

În șiruri triumfale stindardul îl resfiră,

Căci Roma a-nviat;

Din nou prin glorii calcă cu fața înzeită,

Cu faclele nestinse, puterea-i împietrită,

Poporul împărat.

Sculați-vă!... căci tromba de moarte purtătoare

Cu glasul ei lugubru răcnește la popoare

Ca leul speriat;

Tot ce respiră-i liber, a tuturor e lumea,

Dreptatea, libertatea nu sunt numai un nume,

Ci-aieva s-a serbat.

Încingeți-vă spada la danțul cel de moarte,

Aci vă poarte vântul, cum știe să vă poarte

Aci vă duceți valuri în mii batalioane,
Cum în păduri aprinse, mânat în uragane,
Diluviul de foc.

Vedeți cum urna crapă, cenușa reînvie,
Cum murmură trecutul cu glas de bătălie
Poporului roman;
Cum umbrele se-mbracă în zale ferecate,
Și frunțile cărunte le nalță de departe
Un Cesar, un Traian.

Cad putredele tronuri în marea de urgie,
Se sfarmă deodată cu lanțul de sclavie
Și sceptrele de fier;
În două părți infernul portalele-și deschide,
Spre-a încăpea cu mia răsufletele hăde
Tiranilor ce pier!

În darn răsună vocea-mi de eco repetită,
Vă zguduie arama urechea amorțită
Și simțul leșinat;
Virtutea despletită și patria-ne zeie
Nu pot ca să aprinză o singură scânteie
În sufletu-nghețat.

Și singur stau și caut ca uliul care cată
În inima junimii de viața-i dezbrăcată

Un stârv spre a-l sfâșia;
Ca pasărea de zboru-i din ceruri dismetită,
Ca muntele ce-n frunte-i de nouri încrețită
Un trăsnet ar purta.

Dar cel puțin nu spuneți că aveți simțiminte,
Că-n veci nu se îmbracă în veștede vestminte
Misteriul cel sânt;
Căci vorba voastră sună ca plâns la cununie,
Ca cobeza ce îngână un cânt de veselie,
Ca râsul la mormânt.

VENERE ȘI MADONĂ

Ideal pierdut în noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii,
O! te văd te-aud, te cuget, tânără și dulce veste
Dintr-un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alți zei.

Venere, marmură caldă, ochi de piatră ce scânteie,
Braț molatic ca gândirea unui împărat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseții de femeie,
A femeiei, ce și astăzi tot frumoasă o revăd.

Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată,
Suflet îmbătat de raze și d-eterne primăveri,
Te-a văzut și-a visat raiul cu grădini îmbălsămate,
Te-a văzut plutind regină printre îngerii din cer.

Și-a creat pe pânza goală pe Madona Dumnezeie,
Cu diademă de stele, cu surâsul blând, vergin,
Fața pală-n raze blonde, chip de înger, dar femeie,
Căci femeia-i prototipul îngerilor din senin.

Astfel eu, pierdut în noaptea unei vieți de poezie,
Te-am văzut, femeie stearpă, fără suflet, fără foc,

Și-am făcut din tine-un înger, blând ca ziua de magie,
Cînd în viața pustii răde-o rază de noroc.

Am văzut fața ta pală de o bolnavă beție,
Buza ta învinețită de-al corupției mușcat,
Și-am zvârlit asupra-ți, crudo, vălul alb de poezie
Și paloarei tale raza inocenței eu i-am dat.

Ți-am dat palidele raze ce-nconjoară cu magie
Fruntea îngerului-geniu, îngerului-ideal,
Din demon făcui o sântă, dintr-un chicot, simfonie,
Din ochirile-ți murdare ochiu-aurorei matinal.

Dar azi vălul cade, crudo! dismețit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de al buzei tale-ngheț
Și privesc la tine, demon, și amoru-mi stins și rece
Mă învață cum asupra-ți eu să caut cu dispreț!

Tu îmi pari ca o bacantă, ce-a luat cu-nșelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioar-a cărei suflet era sânt ca rugăciunea,
Pe cînd inima bacantei e spasmodic, lung delir.

O, cum Rafael creat-a pe Madona Dumnezeie,
Cu diadema-i de stele, cu surâsul blând, vergin,
Eu făcut-am zeități dintr-o palidă femeie,
Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin!